

Dr. LEOPOLD SCHMIDT, ANLEITUNG ZUR SAMMLUNG UND AUFZEICHNUNG DES VOLKSLIEDES IN ÖSTERREICH. [Îndrumător pentru culegerea și notarea cîntecului popular în Austria]. Wien, 1947, 32 p. (Österreichischer Bundesverlag für Unterricht, Wissenschaft und Kunst. Österreichisches Volksliedwerk des Bundesministeriums für Unterricht)

Anul 1946 marchează începutul unei noi etape de dezvoltare în gîndirea și practica folcloristicii austriace. După o îndelungată întrerupere a tradițiilor proprii de cercetare, odată cu înființarea Arhivei austriace pentru cîntecul popular al Ministerului Învățămîntului, (Osterreichisches Volksliedwerk des Bundesministeriums für Unterricht), folcloristica austriacă face un meritos efort de a se regăsi și de a-și fundamenta teoretic și practic noua orientare științifică. Despre noul aspect teoretic al muncii folclorice din Austria vom vorbi într-altă parte, aci ne mulțumim să trecem în revistă cîteva din principiile practice ale acestei munci, așa cum se oglindesc în îndrumările pentru culegerea și notarea cîntecului popular austriac, întocmite de Dr. Leopold Schmidt, principalul animator al mișcării folcloristice din Austria.

Aceste îndrumări lasă să se întrevadă că activitatea folclorică nu se limitează la un cerc restrîns de cercetători, ci dimpotrivă are, sau ar trebui să aibă, un pronunțat caracter de masă. Pe lîngă conducerea centrală a arhivei care funcționează în cadrul Ministerului Învățămîntului, în Austria activează 8 comitete regionale (Viena, Eisenstadt, Linz, Graz, Klagenfurt, Salzburg, Innsbruck și Bregenz), care constituie rețeaua de organizare a întregii munci folclorice. Aceste comitete au sarcina de a angrena în munca de culegere cît mai mulți amatori, de a stimula cercetările de teren, de a le îndruma teoretic și de a le ajuta practic. Îndrumările despre care vom vorbi apar, în cadrul celorlalte măsuri organizatorice, ca o primă și importantă încercare de a înmănunchia eforturile folcloriștilor răsleți într-o acțiune unitară de culegere, pe baza unui minimum metodologic.

Îndrumările au ca punct de plecare, după mărturisirea autorului lor, broșura cu același nume, a unuia dintre cei mai reprezentativi culegători de folclor din Austria, Josef Pommer, apărută în 1907. Dr. Leopold Schmidt a păstrat din această broșură liniile ei generale, reținînd mai ales formulările cu privire la munca practică de culegere. Adăugirile sînt numai de ordin teoretic în sensul unei adaptări a vechiului text la cerințele folcloristicii contemporane. Autorul pune un accent deosebit pe ideea că în condițiile actuale de cercetare, a culege înseamnă a observa și a reține toate manifestările folclorice, în interdependența lor vie și creatoare, în influența lor activă și reciprocă. În cuprinsul subiectului său, autorul deosebește trei categorii de probleme și anume probleme privind a) Culegătorul, b) Materialul de cules și c) Forma și felul transcrierii. În abordarea acestor probleme, nu se sfiște să pornească de la lucrurile cele mai simple, despre care toată lumea crede că știe totul, dar care prin însăși simplitatea lor provoacă cele mai multe nelămuriri și cele mai multe dificultăți.

Culegător poate fi oricine, cu condiția de a recunoaște importanța cîntecului popular în totalitatea vieții poporului și cu condiția de a ști ce și cum să culegă. Dacă în trecut era suficient să transcrii cîntecul, astăzi este indispensabil să întocmești o imagine a vieții cîntecului, descriînd ocaziile de cîntare și oamenii care cîntă. Dacă altă dată, culegătorului îi era îngăduită selecția materialului, astăzi așa ceva nu se mai permite: astăzi nu există material important sau mai puțin important. Se poate ca faptul cel mai neînsemnat să se dovedească extrem de valoros de îndată ce este raportat la totalitatea vieții folclorice.

Cît privește materialul de cules, autorul cere ca atenția culegătorilor să se îndrepte, în mod special, către cîntecele rituale (de nuntă, de înmormîntare, cîntece de fereastră etc.), către cîntecele

ocasionale (de sărbătoare) și către cîntece de muncă. (Arbeitslieder beim Pilotenschlagen oder beim Krauthacken, Mähergsangln, Drescherreime, Viehlockrufe etc.), lăsînd la o parte pe cele de petrecere, cum ar fi baladele, cîntecele de dragoste, celelalte cîntece. Pentru acestea din urmă sînt suficiente simplele mențiuni de circulație, deoarece aceste genuri au fost studiate îndeajuns și trăiesc încă și astăzi viu și puternic. Textele trebuie să fie însoțite de date asupra circulației, rolului, evoluției și variantelor. Pentru aceasta se vor folosi și mijloacele auxiliare de care dispune un cîntăret: caiete sau albume de cîntece, diferite tipărituri etc., care trebuiesc confruntate cu repertoriul viu al informatorului. Colecțiile trebuie să se bazeze pe date amănunțite cu privire la cîntăret, la familia sa, la localitatea anchetată, la obiceiurile locului, la modul specific local de a le practica. Se atrage atenția asupra faptului că fiecare grup social are un mod propriu de a cînta și obiceiuri deosebite, care toate depind de poziția socială, de ocupație, de comunitatea și de tradiția locală. În legătură cu acest fapt trebuie cercetate și reacțiile diferitelor grupuri sociale față de fenomenele notate (atitudini satirice sau parodistice). Ca mijloace complementare de lucru, autorul recomandă fotografierea informatorilor, instrumentelor populare, a meșterilor de instrumente populare; în cazul că se notează rituale și piese dramatice, cere fotografierea locului, costumelor și a tuturor obiectelor de recuzită.

În ceea ce privește forma de transcriere, autorul deosebește două aspecte: o formă exterioară și una interioară. Forma exterioară privește întrebuintarea sistemului de fișă individuală standard pentru fiecare piesă culeasă în parte, forma interioară se referă la exactitatea transcrierii materialului cules și la minimul de informații ce trebuie să însoțească fiecare text. Informațiile pe care le socotește indispensabile pentru valorificarea științifică ulterioară a materialului cules sînt în legătură cu: locul culegerii, numele informatorului, vîrsta, ocupația și poziția sa socială, timpul culegerii. Alte informații privesc textul însuși: vechimea, origina și funcția sa în localitatea cercetată. Se cer apoi lămuriri cu privire la vocabular, la numele de persoane sau de localități întîlnite în fiecare text. În fine, se cer toate lămuririle cu privire la mijloacele auxiliare de cîntat ale informatorului.

Vorbind despre felul transcrierii, autorul se oprește asupra notării muzicale și asupra notării literare. Notarea muzicală este necesară, însă nu indispensabilă. Celor care sînt în măsură să facă o asemenea notare, li se atrage atenția în mod special asupra unor neregularități ale ritmicii muzicii populare, care trebuiesc redată întocmai și asupra necesității de a reține acompaniamentul (das « Sekundier » și das « Überschlagen »). Totodată li se cere să arate înălțimea absolută a tonalității în care se cîntă. Notarea literară ridică și ea o seamă de probleme speciale. Cînd culegătorul stăpînește temeinic sistemul, se recomandă transcrierea fonetică, dacă nu, notarea să se facă simplu, după auz, cu semnele normale de scriere. Pentru uniformizarea sistemelor de notare fonetică, autorul dă cîteva sugestii cu privire la scrierea a 5 sunete (*n̄*, *a*, *e*, *r* silabic și *k* aspirat) și cu privire la notarea cantitativă a vocalelor). Autorul insistă cu grijă asupra faptului că între limba cîntată și limba vorbită există o deosebire sensibilă care trebuie să se oglindească corect în transcriere. În încheerea îndrumărilor sale, Dr. Leopold Schmidt cere să nu se intervină cu nici un preț în conținutul textelor culese, modificînd anume cacofonii sau înlocuind obscenitățile, de oarece epurarea textelor nu servește la cunoaștere științifică a cîntecului popular.

Trebuie de asemenea să menționăm că autorul este preocupat de latura tehnică a muncii de culegere (fonograf, magnetofon), cum însă această aparatură nu este accesibilă maselor largi de culegători, se referă mai întotdeauna la metoda notării după ureche.

Desigur conținutul broșurii izvorăște din condițiile folclorice specifice ale poporului austriac și se referă la realitățile proprii aceluia popor, nu e însă mai puțin adevărat că în linii mari, el poate fi de folos tuturor culegătorilor din toate locurile.

Autorul aduce o contribuție însemnată la metodologia muncii de culegere și un aport considerabil la organizarea și stimularea muncii folclorice în Austria. Broșura este instructivă și merită o atenție deosebită.

A. FOCHI